

A városi háztartás törvénye.

(A Szeged tudósítójától.) A kormány husvéti meglepetés gyanánt tette közzé a közigazgatási reformról szóló törvénynek a tervezetét. Ennek a tervezetnek mintegy kiegészítése az a törvényjavaslat, amelyet a kormány a városok, illetve községek háztartásáról készített és amelyet előzetes hozzászólás céljából most küldött meg az alispánoknak, a törvényhatósági joggal bíró városok polgármestereinek és a kereskedelmi és iparkamaráknak. Ez a törvénytervezet nem politikai, hanem adminisztratív jellegű, amennyiben egységet akar vinni a városok, illetve községek háztartásába.

A törvénytervezetnek alapvető gondolata, hogy a törvényhatósági városok a belügyminiszter közvetlen felügyelete alatt, a rendezett tanácsú városok és községek pedig az alispán, illetve a megyei törvényhatósági bizottság felügyelete alatt intézik vagyoni természetű ügyeiket. Vagyontárgyak bérbeadásánál, elidegenítésénél, szerződések megkötésénél és felebbezéseknél az elv az, hogy törvényhatósági városoknál egymillió koronán felüli tételek a belügyminiszter, rendezett tanácsú városoknál 500.000 koronánál nagyobb tételek, községeknél pedig 300.000 koronánál nagyobb tételek az alispán jóváhagyása alá tartoznak.

A városi vagyon két évenként leltározandó. Az időközi változásokat a számvétség tartozik a leltáron keresztül vizsgálni. A vagyonkezelés módjának megállapítása a közgyűlés hatáskörébe tartozik. Ha a város ellen pört indítanak, a polgármester a belügyminiszternek tartozik jelentést tenni, aki a közvagyon megvédésére az intézkedéseket hivatalból megteheti. Ha a várost vagyonbuktás fenyegeti, a belügyminiszter a város vagyonára zárlatot rendelhet el és annak kezelésére zárgondnokot nevezhet ki.

Közcélok ellátására a városok akár egyenként, akár egyesülve, akár magánosokkal társulva, közüzemeket létesíthetnek. Szükség esetén erre őket a belügyminiszter is kötelezheti. Az üzemekről szóló kimutatások ugy a költségvetésben, mint számszámadásban feltüntetendők, de a rendes háztartási tételektől elválasztandók.

A költségvetést a rendes naptári évre kell elkészíteni. Ha a költségvetést a közgyűlés által kiküldött bizottság letárgyalta, 15 napig közszemlére kell kitenni. A költségvetéssel szemben a város bármely polgárának felebbezési joga van. A tanács tartozik a költségvetést a közgyűlésnek olyan időpontban bemutatni, hogy az a belügyminiszterhez október 31-ig felterjeszhető legyen. A belügyminiszter a költségvetést azon esetben veszi tudomásul, ha az előírt vagyonkezelési feltételeknek megfelel, ha a pótdó 75 százaléknál nem magasabb és ha ellene felebbezés nem adatott be. Ha a belügyminiszteri jóváhagyás január 1-ig nem érkezik meg, a város 60 napig a régi költségvetés keretein belül eszközölhet kiadásokat; ezen időpontot túl az új költségvetés automatikusan életbelép.

A költségvetés megsemmisítésének van helye, ha olyan bevételek vétettek fel, amelyhez a városnak joga nincs, ha a bevételek a törvények vagy szabályrendeletek teteleit meghaladják, ha kötelező bevételi tételek a költségvetésből kihagyattak, ha kötelező kiadások beállítva nincsenek, vagy ha a város valamely kötelező közszolgáltatást nem léptet életbe. Ha a bevételek a kiadásokat nem fedezik, a belügyminiszternek jogában áll, hogy a pénzügyminiszterrel egyetértéssel új bevételi forrásokat állítson be a költségvetésbe.

Az évközben készített pótköltségvetésre ugyanazok a szabályok állanak. A költségvetés egyes rovatain belül a várost átutalási jog illeti meg. Ugyanezek a szabályok állanak a rendezett tanácsú városokra és községekre is, azzal a különbséggel, hogy az első fokon, mint ellenőrző fórum, az alispán szerepel.

A zárszámadásra a költségvetéshez hasonló szabályok állanak, az is 15 napig közszemlére teendő ki, átvizsgálását azonban a belügyminiszternek egy esztendő alatt kell megejteni. A törvénytervezetnek a zárszámadásra vonatkozó szakaszai intézkednek a vagyont kezelő tisztviselők felelősségének a megállapításáról is. A tanács által készített zárszámadás ellen a törvényhatósági bizottsághoz, a törvényhatóság által történt elutasítás esetén pedig 15 napon belül a belügyminiszterhez kell felebbezni.

A miniszter intézkedése ellen a közigazgatási

bírósdghoz van panasznek helye a törvényhatósági jogot bíró városoknál, ha a miniszter a költségvetés tudomásul vételét a törvényben előírt feltételek fennforgása mellett megtagadja, vagy ha a költségvetést megsemmisíti és hivatalból maga állapítja meg.

A törvénytervezetnek legfontosabb szakasza a 68. §, amely a városok jövedelmi forrásait állapítja meg. Ezek a városi vagyon jövedelmén kívül a következők: az általános kereseti adó jövedelme, az általános forgalmi adóból járó részesedés, a városi fogyasztási adók és adópótlékok jövedelme, az italmérési engedély illetékből származó bevétel, a bortermeleési adóból való részesedés, a helypénzek jövedelme, az állami egyenes adók után 75 százaléknál nem magasabb pótdó, az állam által igénybe nem vett új adókból eredő jövedelem és kivételesen a 75 százalékon felül szedett pótdó. A következő szakaszok intézkednek arról, hogy ezeknek a jövedelmeknek beszedése és kezelése milyen módon történjék.

Külön rendeltetésű közszolgáltatásokat állapíthatnak meg a városok a városrendezés, a mezőrendészet, tűzvédelem, védelmi adó, ebadó, különleges jótékonykassági adó, vám és kövezetvám, közintézmények használata címén, továbbá közmunka megváltási díjakat is állapíthatnak meg. A 101. § állapítja meg, hogy ilyen különleges szolgáltatások ellen milyen jogorvoslatnak van helye. Legterheesebb a városok szempontjából a már hetekkel ezelőtt beharangozott 111. §, amely kimondja, hogy a városi alkalmazottak és nyugdíjasok javára megállapított háborús segélyt, havi drágasági segélyt, rendkívüli segélyt, családi pótlékot, vagy bármilyen elnevezésű 1916. augusztus 1. óta engedélyezett ilyen természetű

illetményt 1923. január 1-től kezdve a városok tartoznak viselni. Átmenetileg december 31-ig ezeket a költségeket az állam előlegezi, de az előlegezett összegeket a városok megtéríteni tartoznak. A városi alkalmazottak természetbeni kedvezményes ellátása december 31-én szintén megszűnik, kivéve az olyan városokat, amelyek a természetbeni ellátás összes költségeit havonta az államnak megtérítik.

Mint ebből az ismeretéből látható, ez a törvénytervezet a közigazgatási reformról szóló javaslatlal egyetemben a központi hatalomnak lényeges kiterjesztését célozza. Amennyire helyesnek látszik a tervezetnek az az intenciója, hogy a városokat ellenőrzés alá akarja helyezni abban a tekintetben, hogy terheiket az összes polgárok között arányosan és igazságosan osszák meg, annyira aggódalmas a túlzott állami gyámkodás. Ma például az értékeknek viharos eltolódása mellett egyenesen komikusan hat, hogy például Szegednek egymillió értékű vagyontárgy bérbeadásához a belügyminiszter engedélyt kelljen kikérni. Értesülésünk szerint a városoknak legközelebb megtartandó kongresszusán a tervezet ebből a szempontból erős kritika alá is fogják vonni.

Magánál a tervezetnél talán még érdekesebb az indokolás, amely rendszeresen feldolgozva ismerteti a magyar városok háztartását 1914-től kezdve mostanáig. Ennek az ismeretére még visszatérünk, mert nagyon érdekes bizonyítékát látjuk benne más városokkal való összehasonlítás révén annak, hogy Szeged a tulajdonában levő földekből eredő jövedelmi lehetőségeket mennyire elhanyagolta és költségvetéseit mennyire nem a reális szükségleteknek megfelelően állította össze az utolsó évek folyamán.

Uj választásokat irnak ki Törökországban.

A török nemzetgyűlés egyhangúlag elfogadta azt a javaslatot, hogy két hónapi határidővel új választást rendeljenek el. A határozat, amely váratlanul történt, általános meglepetést keltett. A nemzetgyűlés döntését különbözőképp magyarázzák, de általában az a vélemény uralkodik, hogy a kormány az ellenzék erőssége miatt aggodalomban van és most arra a lépésre határozta el magát, hogy a nem kívánatos elemeket távol tartsa és még mielőtt az ellenzék szervezkedne, a választásokat a lehető leggyorsabban megtarthassák. A nemzetgyűlésen mondott beszédében Izmed baba a szövetsége-

sek jegyzékére vonatkozóan kijelentette, hogy megnyugtató eredményt vár. Ha ez nem volna elérhető, a nemzetnek készen kell állni a háborúra.

A szövetségeseknek a török ellenjavaslatra adott választát husvét napján tették közzé Angorában és a szövetséges államokban. Az ünnepek miatt az angol sajtó még nem foglalkozott hosszabban az okmánnyal, de az általános vélemény abban foglalható össze, hogy a szövetségesek sokkal barátságosabb magatartást foglalnak el az ügyben, mint eddig.

Ezer lakás kellene Szegednek.

(A Szeged tudósítójától.) Az új lakásrendelet megmozgatta az egész ország lakosságát. Mindenkit közelről érint ez a rendelet, mert a födelet veheti ki a gazdag és szegény ember feje felől egyformán. Tönkretéhet existenciákat, a kereskedelmet és ipart egyenesen hontalanságba kergetheti és a piacon újabb drágulási folyamatot idéz elő. Nem kell mondatokat írni arról, hogy a pillanatnyi káosz, amelyet a rendelet végrehajtása okoz, mily csapás lesz a társadalomra, hiszen mindenki érzi és értékeli, hogy a maga körülményei között mit jelent a lakásrendelet. Minden végzetesen káros oldala mellett is azonban van a lakásrendeletnek egy olyan előnye (ha egyelőre nem is pozitívum), amely más életkörülmények között kiünő fellendülést jelenthetne a lakáshiány eliminálására irányuló törekvésekben.

Beszélgést folytattunk dr. Simkó Elemér városi főügyessel, a lakáshivatal elnökével, aki kijelentette, hogy az építkezések megindulását a legközelebb megjelenő lakásrendeletől várja. A lak- és üzletbérlet felemelése, a felmondások és lakáscserék lehetősége bármilyen súlyos terhet jelent is pillanatnyilag az egyes emberekre, mégis magával hozza az építkezési vállalkozások rentabilitását és ezáltal az építkezési kedvet. Az építkezések megindulása után a lakásinség és a lakáskereslet megszűnik, aminek az lesz a természetes következménye, hogy a lakbérlet és üzletbérlet olcsóbbodnak, vagy legalább is mérsékelt fokon megállapodnak.

Enhez természetesen a lakásigénylések tökéletes kielégítésére lenne szükség. A lakáshivatal elnöke a legalaposabban ismeri a szegedi lakásviszonyokat és az ő számításai szerint, miután az építkezés most már hasznos befektetésnek látszik, mi sem lenne könnyebb, mint a lakás-

inség eliminálása Szegeden. A normális viszonyok eléréséhez ezer lakásra lenne Szegednek szüksége. Ebben az esetben nem kellene senkinek pincékben, pajtákban, barakokban lakni és még felesleg is jutna arra, hogy a fiatal házaspárok megfelelően elhelyezkedhessenek. A legszükségesebb lakásigénylések kielégítésére azonban elegendő lenne kétszáz lakás is.

Az építkezési lehetőségeket a szegedi lakáshivatal elnöke már kész tervekkel várja. Amint a polgármester hazaérkezik Budapestről, dr. Simkó Elemér előterjesztést tesz neki egy lakásügyi, illetve építkezési ankét összehívására. Az ankétára meghívják a szegedi kereskedelmi és iparkamarát, az iparistületet, az összes szegedi bankképviselőket, gyárokat, építkezési vállalkozókat, a kereskedők szövetségét, szóval az összes érdekelteket. Az ankéton a lakáshivatal elnöke előterjesztést kíván tenni körülbelül ezer lakás felépítésére. A tervek szerint hatszáz kislakást építenének a tápéi kapunál, míg a belvárosi telkeken négyszáz lakásnak megfelelő számú bérpalotát építenének.

Mindennél fontosabb, hogy a lakáshivatal elnökének javaslata minél előbb megvalósuljon, mert ezáltal el lehetne vinni az utját annak a lak- és üzletbérdrágításnak, amely az új lakásrendelet nyomán fakadna. Azt hisszük, hogy az egybehívandó ankét is hasonló álláspontot foglal majd el s miután a házépítés most már hasznos befektetés lesz, bizonyára akad a gyárak, bankok és más nagyobb érdekeltségek között vállalkozó szellem, aki, ha másképp nem, konzorciumos alapon, indító lökést ad a már egy évtized óta szüntelődő építkezéseknek. Az általános érdek azt kívánja, hogy a lakáshivatali elnök propositióját mindenki szimpátiával fogadja és minden erejével támogassa.